

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

**КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни

«СТРАХОВІ ПОСЛУГИ»

для здобувачів

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва програми)

факультету фінансово-економічного
(назва факультету)

**Київ
2022 рік**

Богріновцева Л. М. Методичні рекомендації для виконання практичних, семінарських занять з дисципліни «Страхові послуги» для здобувачів вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: методичні рекомендації. К.: НАСОА, 2022. 49 с.

Рецензенти:

І. І. Чуницька, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету.

В. В. Федина, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, фінансів та обліку ПВНЗ «Європейський університет».

Розглянуто та рекомендовано до друку Вченою радою фінансово-економічного факультету Національної академії статистики, обліку та аудиту «31» серпня 2022 року № 1.

Викладено методичні рекомендації з підготовки практичних, семінарських занять з дисципліни «Страхові послуги» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Методичні рекомендації призначені для використання при підготовці до практичних, семінарських занять здобувачів. Містять опис дисципліни, її мету та завдання, структуру, плани проведення практичних, семінарських занять, ситуаційні завдання з курсу «Страхові послуги», контрольні питання, методи навчання, критерії оцінки, рекомендовані літературні джерела.

©Богріновцева Л. М.
Київ: НАСОА, 2022

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Опис навчальної дисципліни	5
Мета та завдання навчальної дисципліни	6
Програма навчальної дисципліни	8
Структура навчальної дисципліни	14
Теми семінарських і практичних занять	15
Питання, що виносяться на обговорення	19
Ситуаційні завдання	25
Методи навчання	43
Критерії оцінки	43
Питання для підсумкового контролю знань	45
Методичне забезпечення	47
Рекомендована література	47

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

В умовах розвитку ринкових відносин та зростання конкуренції великого значення набувають питання забезпечення функціонування господарюючих суб'єктів від наявних і потенційних загроз, створення дієвої системи захисту їх від впливу можливих негативних факторів. Багато в чому вирішенню даної проблеми сприяє формування в Україні досконалого, фінансового стійкого страхового ринку.

Вивчення дисципліни «Страхові послуги» сприяє формуванню у майбутніх фахівців з фінансів, банківської справи та страхування глибоких знань з питань теорії створення та практичного застосування конкретних механізмів надання страхових послуг юридичним і фізичним особам в умовах ринкової економіки. Дисципліна «Страхові послуги» є однією з базових дисциплін для підготовки бакалаврів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Її вивчення ґрунтується на сучасних економічних теоріях та концепціях страхування, фінансового менеджменту і теорії економічних ризиків; на світовому досвіді з теорії та практики надання страхових послуг; на розробках провідних учених і працівників страхового бізнесу країн із сталою ринковою економікою, максимально адаптованих до реальних умов розвитку національної економіки; а також на теоретичних і практичних досягненнях методології надання страхових послуг на національному страховому ринку.

Становлення вітчизняного ринку страхових послуг відбувається в складних умовах інверсійності ринкових трансформацій та впливу євроінтеграційних процесів. Комплексне вивчення ринку страхових послуг неможливе без обґрунтування особливостей його формування, визначення ендогенних та екзогенних факторів впливу на його розвиток. Вивчення потребує механізм державного регулювання ринку страхових послуг в сучасних умовах.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> Спеціальність: <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	Обов'язкова
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма: <u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		4-й
		Семестр
Загальна кількість годин - 120		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 5	<u>Освітній рівень:</u> <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції
		28 год.
		Практичні, семінарські
		28 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
64 год.		
		Вид контролю: іспит

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування базових знань з питань теорії формування та практичного застосування механізмів надання страхових послуг юридичним і фізичним особам та розвитку ринку страхових послуг в сучасних умовах.

Основні завдання вивчення дисципліни «Страхові послуги» полягають у:

- визначення сутності страхової послуги як економічної категорії;
- засвоєнні форм та видів страхових послуг та дослідженні особливостей їхньої реалізації;
- дослідженні особливостей механізму надання страхової послуги;
- формуванні знань щодо особливостей надання основних видів страхових послуг із страхування життя, страхування майна і страхування відповідальності;
- розумінні сутності, необхідності використання та можливостей розширення асортименту страхових послуг з урахуванням ринкового попиту на ці послуги та необхідності їх імплементації в сучасних умовах;
- дослідженні ефективності механізму державного регулювання ринку страхових послуг;
- оволодінні сучасною нормативно-правовою базою сфери страхових послуг.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати:**

- економічний зміст страхової послуги та її особливості;
- етапи формування та реалізації страхової послуги;
- особливості оформлення страхового договору щодо купівлі-продажу страхової послуги;
- сутність, види та форми страхової послуги з особового страхування;
- сутність, види та форми страхової послуги з майнового страхування;
- сутність, види та форми страхової послуги з страхування відповідальності;
- сутність, структуру та функціональне призначення ринку страхових послуг;
- особливості та принципи державного регулювання ринку страхових послуг;
- сучасну нормативно-правову базу у сфері страхових послуг.

вміти:

- орієнтуватися на ринку страхових послуг щодо обґрунтовано вибору та впровадження страхової послуги;
- аналізувати необхідність та ефективність страхової послуги;
- управляти якістю страхової послуги з метою врахування потреб страхувальника;
- розробляти програму зниження ризику страхової діяльності;
- застосовувати методичні прийоми при визначенні ефективності страхової послуги;

- аналізувати вітчизняний та світовий ринок страхових послуг;
- здійснювати аналіз основних показників діяльності ринку страхових послуг.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є опанування знаннями стосовно системи фінансово-економічних відносин, що виникають в процесі формування та розвитку ринку страхових послуг.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Сутність страхової послуги й особливості її реалізації

Страхові послуги як специфічний товар. Ознаки, які характеризують страхову послугу. Економічна необхідність страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам та розширення їх асортименту.

Служба маркетингу страхової компанії та її функції.

Вивчення й формування попиту на страхові послуги. Система страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги й недоліки. Продаж через посередників: переваги й недоліки. Права і обов'язки страхових посередників. Вимоги законодавства України до страхових посередників.

Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами та вимоги до неї.

Контроль з боку страхових компаній і держави за реалізацією страхових послуг.

Тема 2. Порядок укладання та виконання договору страхування

Етапи проходження страхової угоди: заява про страхування; андеррайтинг; укладення договору страхування; видача полісів, врегулювання вимог страхувальників щодо відшкодування збитків.

Заява про страхування: форма подання, зміст, значення.

Андеррайтинг: оцінка ризику; вирішення питання про прийняття об'єкта на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття; франшизи; розрахунок страхової премії.

Укладення договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з правилами страхування. Структура страхового полісу. Страховий сертифікат.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Страховий акт. Виплата відшкодування. Система страхового забезпечення. Франшиза.

Тема 3. Страхові послуги зі страхування життя та додаткових пенсій

Необхідність і значення страхового захисту життя та пенсій громадян. Особливості страхування. Розвиток і сучасний стан страхування.

Види страхування життя. Змішане страхування життя. Суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Одержувачі страхової суми у випадку смерті страхувальника. Порядок визначення і сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії

щодо визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним для цього особам.

Страхування дітей. Страхування до вступу в шлюб. Довічне страхування. Страхування пенсій.

Тема 4. Надання страхових послуг від нещасних випадків

Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Розвиток і сучасний стан страхування. Форми і види страхування.

Обов'язкові види страхування від нещасних випадків. Державне особисте страхування військовослужбовців і військовозобов'язаних, призваних на збори. Суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страхова премія і порядок її сплати. Визначення розміру страхових сум за наслідки нещасних випадків. Одержувачі страхової суми у випадку смерті застрахованого. Відмова у виплаті страхової суми.

Державне особисте страхування осіб рядового, начальницького та вільнонайманого складу органів і підрозділів внутрішніх справ.

Державне особисте страхування працівників митних органів.

Особисте страхування від нещасних випадків на транспорті. Інші види обов'язкового страхування від нещасних випадків. Добровільні види страхування від нещасних випадків та умови їх проведення.

Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків. Страхування дітей від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків.

Інші види добровільного страхування від нещасних випадків.

Тема 5. Послуги медичного страхування

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми проведення медичного страхування та їх особливості.

Обов'язкове медичне страхування. Обсяг відповідальності страховика. Страхова сума. Порядок визначення розміру страхових премій і порядок їх сплати. Права і обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку.

Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Обсяг відповідальності страховика. Строк страхування. Страхова сума. Страхова премія. Порядок виплати страхового забезпечення. Відмова у виплаті. Медичне страхування громадян, які виїждять за кордон.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 6. Страхова послуга із страхування підприємницьких ризиків

Зміст поняття «підприємницькі ризики». Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Форми й види страхування.

Страхування від вогню та інших небезпек. Основні умови страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності страховика. Об'єкти страхування, їх оцінка. Винятки. Строк дії договору. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється; за забезпечення зайнятості робочих місць; за забруднення навколишнього середовища; страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств.

Тема 7. Послуги на ринку сільськогосподарського страхування

Економічні завдання страхового захисту в сільському господарстві. Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції. Форми й види страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Обов'язкове страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Характеристика страхових випадків. Страхове забезпечення. Визначення вартості урожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії щодо визначення збитків і страхового відшкодування. Визначення факту й причин загибелі (пошкодження) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування.

Добровільне страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхування сільськогосподарських тварин. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Тема 8. Сутність і зміст страхової послуги із страхування технічних ризиків

Необхідність і значення страхування технічних ризиків. Види страхування. Страхування будівельно-монтажних ризиків. Умови страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування, їх оцінка. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Строк дії договору. Страхова сума.

Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.
Страхування машин від поломок. Умови страхування.
Страхування електронної техніки. Умови страхування.
Страхування післяпускових гарантійних зобов'язань. Умови страхування.

Тема 9. Особливості надання страхової послуги із страхування кредитних та фінансових ризиків

Необхідність і значення страхування у фінансово-кредитній сфері.

Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична.

Характеристика основних організаційних форм страхуванні кредитів. Страхування товарних кредитів. Страхування кредити під інвестиційні засоби. Страхування споживчих кредитів. Страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу. Страхування експортних кредитів.

Характеристика окремих видів страхування кредитних ризиків. Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Об'єкт страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Строк страхування. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення розміру збитків. Страхове відшкодування.

Страхування ризику непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій.

Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків.

Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування прибутку (доходу); страхування депозитів; інші види. Умови страхування.

Тема 10. Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування

Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків. Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування.

Страхування автомобілів. Характеристика об'єктів страхування. Варіанти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страховий тариф. Фактори, що впливають на розмір страхового тарифу. Страхова премія. Строк страхування. Франшиза. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Права і

обов'язки членів МТСБ.

Міжнародна система «Зелена картка», її розвиток.

Страховання вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення й порядок відшкодування збитків.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на автомобільному транспорті. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення та порядок виплати страхових сум.

Тема 11. Страхові послуги з морського страхування

Необхідність і особливості страхування морських ризиків. Суб'єкти страхування. Клуби взаємного морського страхування. Визначення договору морського страхування в Кодексі торговельного мореплавання.

Страховання морських суден. Об'єкти страхування. Класифікація суден за категоріями ризику. Обсяг відповідальності. Варіанти страхування. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страховання відповідальності власників суден: перед третіми особами, за забруднення державних територіальних вод. Обсяг відповідальності. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страховання вантажів, що перевозяться морським транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Варіанти страхування. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на морському транспорті: членів судової команди, пасажирів. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія та порядок її сплати. Визначення та виплата страхових сум. Перспективи розвитку морського страхування в Україні.

Тема 12. Страхові послуги з авіаційного страхування

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Законодавча база в авіаційному страхуванні. Авіаційний поліс Ллойда.

Страховання повітряних суден. Форми страхування. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Варіанти страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страховання відповідальності власників повітряних суден. Варшавська Конвенція (1929 р.). Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Винятки.

Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Види страхування й умови їх проведення. Суб'єкти страхування. Форми страхування. Обсяг відповідальності, Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення та виплата страхових сум.

Тема 13. Послуги на ринку страхування майна і відповідальності

Необхідність і значення страхового захисту майна громадян. Розвиток і сучасний стан страхування особистої власності громадян. Види послуг страхових компаній громадянам – власникам майна. Суб'єкти страхування.

Страхування будівель і споруд. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Страхове забезпечення. Страхова оцінка будівель і споруд. Страхова премія. Пільги страхувальникам. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

Страхування тварин у господарствах громадян. Страхування домашнього майна.

Інші види страхування майна громадян. Страховий захист відповідальності громадян перед третіми особами. Види й форми страхування.

Страхування особистої відповідальності власників будівель. Страхування особистої відповідальності власників домашніх тварин.

Страхування професійної та іншої відповідальності.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1.					
СУТНІСТЬ СТРАХОВОЇ ПОСЛУГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ НАДАННЯ В ОСОБОВОМУ СТРАХУВАННІ					
Сутність страхової послуги й особливості її реалізації	10	4	2		4
Порядок укладання та виконання договору страхування	10	2	2		6
Страхові послуги зі страхування життя та додаткових пенсій	10	2	2		6
Надання страхових послуг від нещасних випадків	10	2	2		6
Послуги медичного страхування	10	2	2		6
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	50	12	10		28
Змістовний модуль 2.					
НАДАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ З МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ					
Страхова послуга із страхування підприємницьких ризиків	10	2	2		6
Послуги на ринку сільськогосподарського страхування	8	2	2		4
Сутність і зміст страхової послуги із страхування технічних ризиків	8	2	2		4
Особливості надання страхової послуги із страхування кредитних та фінансових ризиків	8	2	2		4
Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування	10	2	2		6
Страхові послуги з морського страхування	8	2	2		4
Страхові послуги з авіаційного страхування	8	2	2		4
Послуги на ринку страхування майна і відповідальності	10	2	4		4
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	70	16	18		36
Усього годин	120	28	28		64

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема 1. Сутність страхової послуги й особливості її реалізації</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Страховий ринок та проблеми його розвитку в економічній системі України. 2. Сутність страхової послуги та деяких її особливостей. 3. Зарубіжні концепції страхового продукту. 4. Значення маркетингу в основній діяльності страхових компаній. 5. Страхові посередники в системі реалізації страхових послуг. 6. Особливості реалізації страхових послуг. 	2
2	<p>Тема 2. Порядок укладання та виконання договору страхування</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правові відносини між суб'єктами страхування. 2. Порядок укладення договору страхування та набуття ним чинності. 3. Права та обов'язки суб'єктів страхових відносин. 4. Порядок та умови здійснення страхових виплат та страхових відшкодувань. 5. Вирішення суперечок та припинення дії договору. 	2
3	<p>Тема 3. Страхові послуги зі страхування життя та додаткових пенсій</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть страхування життя. 2. Таблиці смертності та мета їх використання у страхуванні життя. 3. Основні види страхових послуг у сфері страхування життя. 4. Добровільне страхування додаткової пенсії. 5. Місце комерційних страхових компаній у реалізації реформи пенсійного забезпечення в Україні. 	2
4	<p>Тема 4. Надання страхових послуг від нещасних випадків</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні відомості про страховий захист життя, здоров'я та працездатності громадян від нещасних випадків. 	2

	<p>2. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті.</p> <p>3. Добровільне індивідуальне та колективне страхування від нещасних випадків.</p>	
5	<p>Тема 5. Послуги медичного страхування</p> <p>План</p> <p>1. Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем.</p> <p>2. Форми медичного страхування.</p> <p>3. Програми добровільного медичного страхування деяких українських страхових компаній.</p> <p>4. Колективне медичне страхування.</p> <p>5. Умови медичного страхування осіб, що від'їжджають за кордон.</p>	2
6	<p>Тема 6. Страхова послуга із страхування підприємницьких ризиків</p> <p>План</p> <p>1. Суть страхування підприємницьких ризиків.</p> <p>2. Основні умови страхування ризику втрати майна суб'єктами підприємницької діяльності.</p> <p>3. Оцінка вартості майна підприємства та встановлення страхової суми.</p> <p>4. Фактори, що впливають на величину страхових тарифів та порядок сплати страхових премій.</p> <p>5. Порядок укладання підприємствами договору страхування майна та припинення його дії.</p>	2
7	<p>Тема 7. Послуги на ринку сільськогосподарського страхування</p> <p>План</p> <p>1. Страхова послуга із страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень.</p> <p>2. Обов'язкове страхування деяких видів тварин.</p> <p>3. Правила добровільного страхування майна сільськогосподарських підприємств, орендарів, селянських (фермерських) господарств.</p> <p>4. Добровільне страхування тварин, що належать сільгоспвиробникам та приватним особам.</p>	2

8	<p>Тема 8. Сутність і зміст страхової послуги із страхування технічних ризиків</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть, види та об'єкти страхування технічних ризиків. 2. Страхування будівельного підприємця від усіх ризиків. 3. Страхування монтажних ризиків. 4. Страхування машин від поломки. 5. Страхування електронного обладнання. 	2
9	<p>Тема 9. Особливості надання страхової послуги із страхування кредитних та фінансових ризиків</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та види страхування кредитних ризиків. 2. Асортимент страхових послуг, які забезпечують страховий захист майнових інтересів кредиторів. 3. Страховий захист фінансових ризиків. 4. Страхування депозитів та формування системи депозитного страхування в Україні. 	2
10	<p>Тема 10. Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкти та ризики страхування автотранспортних засобів. 2. Обмеження страхування авто каско. 3. Урегулювання питань щодо завданих збитків у страхуванні авто каско. 4. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. 	2
11	<p>Тема 11. Страхові послуги з морського страхування</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Деякі загальні положення морського страхування. 2. Страхування каско суден. 3. Страхування вантажоперевезень. 4. Страхування відповідальності судновласника. 	2
12	<p>Тема 12. Страхові послуги з авіаційного страхування</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні відомості про авіаційне страхування. 2. Законодавча база та вимоги до проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації. 3. Види обов'язкового авіаційного страхування цивільної 	2

	<p>авіації.</p> <p>4. Добровільні види авіаційного страхування.</p> <p>5. Космічне страхування.</p>	
13	<p>Тема 13. Послуги на ринку страхування майна і відповідальності</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність і розвиток страхування майна громадян. Види страхування. 2. Комбіноване страхування рухомого та нерухомого майна фізичних осіб. 3. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак. 4. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності зброю. 5. Страхування будівель і домашнього майна громадян. 6. Страхування тварин, що належать громадянам. 7. Страхування відповідальності громадян. Форми та види страхування. 	4
	Разом	28

ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ОБГОВОРЕННЯ ЗА КОЖНОЮ ТЕМОЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ СТРАХОВОЇ ПОСЛУГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ НАДАННЯ В ОСОБОВОМУ СТРАХУВАННІ

Тема 1. Сутність страхової послуги й особливості її реалізації

1. Страховий ринок та проблеми його розвитку в економічній системі України.
2. Сутність страхової послуги та деяких її особливостей.
3. Зарубіжні концепції страхового продукту.
4. Значення маркетингу в основній діяльності страхових компаній.
5. Страхові посередники в системі реалізації страхових послуг.
6. Особливості реалізації страхових послуг.

Ключові слова: аквізиція, продаж страхових послуг через посередників, прямий продаж страхових послуг, реклама, система продажу страхових послуг, страховий акт, страховий брокер, страхова послуга, страховий маркетинг, страхування.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [8, 9, 13, 14, 15, 17, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 8]

Тема 2. Порядок укладання та виконання договору страхування

1. Правові відносини між суб'єктами страхування.
2. Порядок укладення договору страхування та набуття ним чинності.
3. Права та обов'язки суб'єктів страхових відносин.
4. Порядок та умови здійснення страхових виплат та страхових відшкодувань.
5. Вирішення суперечок та припинення дії договору.

Ключові слова: андеррайтинг, договір страхування, заява про страхування, правила страхування, страхове відшкодування, страховик, страхувальник, франшиза.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [6, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 8]

Тема 3. Страхові послуги зі страхування життя та додаткових пенсій

1. Суть страхування життя.
2. Таблиці смертності та мета їх використання у страхуванні життя.
3. Основні види страхових послуг у сфері страхування життя.
4. Добровільне страхування додаткової пенсії.
5. Місце комерційних страхових компаній у реалізації реформи пенсійного забезпечення в Україні.

Ключові слова: вигодонабувач, викупна сума, дієздатність, договір страхування життя, довгострокове страхування життя, інвалідність, норма доходності, резерв внесків, страхова сума, страхування пенсій, страхування ренти, таблиця смертності.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 8]

Допоміжна: [9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 5, 7, 8]

Тема 4. Надання страхових послуг від нещасних випадків

1. Загальні відомості про страховий захист життя, здоров'я та працездатності громадян від нещасних випадків.
2. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті.
3. Добровільне індивідуальне та колективне страхування від нещасних випадків.

Ключові слова: непрацездатність, повна непрацездатність, тимчасова непрацездатність, страхова сума, страховий випадок, страхування від нещасних випадків.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 8]

Допоміжна: [8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 5, 7, 8]

Тема 5. Послуги медичного страхування

1. Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем.
2. Форми медичного страхування.
3. Програми добровільного медичного страхування деяких українських страхових компаній.
4. Колективне медичне страхування.

5. Умови медичного страхування осіб, що від'їжджають за кордон.

Ключові слова: асистанс, договір медичного страхування, лікувально-профілактичні установи, медична допомога, медичне страхування, медичні послуги, об'єкт медичного страхування, сімейний лікар.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 7, 8]

Допоміжна: [8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 5, 7, 8]

Змістовний модуль 2. НАДАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ З МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Тема 6. Страхова послуга із страхування підприємницьких ризиків

1. Суть страхування підприємницьких ризиків.
2. Основні умови страхування ризику втрати майна суб'єктами підприємницької діяльності.
3. Оцінка вартості майна підприємства та встановлення страхової суми.
4. Фактори, що впливають на величину страхових тарифів та порядок сплати страхових премій.
5. Порядок укладання підприємствами договору страхування майна та припинення його дії.

Ключові слова: страховий акт, страхове відшкодування, регрес, підприємницький ризик, майнове страхування, самострахування, страхова вартість, страхова претензія, страховий інтерес, страхування від вогню, страхування від перерв у виробництві, страхування відповідальності роботодавця, страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 8]

Допоміжна: [2, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 8]

Тема 7. Послуги на ринку сільськогосподарського страхування

1. Страхова послуга із страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень.
2. Обов'язкове страхування деяких видів тварин.
3. Правила добровільного страхування майна сільськогосподарських підприємств, орендарів, селянських (фермерських) господарств.

4. Добровільне страхування тварин, що належать сільгоспвиробникам та приватним особам.

Ключові слова: страховий акт, вимушений забій тварин, загибель тварин, надіж тварин, інвазійні хвороби тварин, інфекційні хвороби тварин, хвороби рослин, шкідники рослин.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 8]

Допоміжна: [2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 4, 5, 8]

Тема 8. Сутність і зміст страхової послуги із страхування технічних ризиків

1. Суть, види та об'єкти страхування технічних ризиків.
2. Страхування будівельного підприємця від усіх ризиків.
3. Страхування монтажних ризиків.
4. Страхування машин від поломки.
5. Страхування електронного обладнання.

Ключові слова: будівельні роботи, допоміжні роботи, інженерні роботи, контрактна вартість, монтажні роботи, обмежена гарантія, повна гарантія, страхування технічних ризиків, страхування машин від поломки, страхування електронного обладнання, шомаж.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 8]

Допоміжна: [2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 6, 8]

Тема 9. Особливості надання страхової послуги із страхування кредитних та фінансових ризиків

1. Сутність та види страхування кредитних ризиків.
2. Асортимент страхових послуг, які забезпечують страховий захист майнових інтересів кредиторів.
3. Страховий захист фінансових ризиків.
4. Страхування депозитів та формування системи депозитного страхування в Україні.

Ключові слова: страхування валютних ризиків, товарний кредит, хеджування, кредитне страхування, фінансовий ризик, гарантія (поручительство), страхування фінансових ризиків, фінансовий кредит,

гарантований кредит, страхування споживчих кредитів, система депозитного страхування.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 8]

Допоміжна: [1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 8]

Тема 10. Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування

1. Об'єкти та ризики страхування автотранспортних засобів.
2. Обмеження страхування авто каско.
3. Урегулювання питань щодо завданих збитків у страхуванні авто каско.
4. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Ключові слова: вантаж, вантажовідправник (відправник), вантажоодержувач (одержувач), дорожньо-транспортна пригода, «Зелена картка», інкотермс, механічний транспортний засіб, Моторне (транспортне) страхове бюро України, перевізник, генеральний поліс, рахунок-фактура, страхування каско, транспортний засіб.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 8]

Допоміжна: [1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 18]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 8]

Тема 11. Страхові послуги з морського страхування

1. Деякі загальні положення морського страхування.
2. Страхування каско суден.
3. Страхування вантажоперевезень.
4. Страхування відповідальності судновласника.

Ключові слова: абандон, генеральний поліс, диспаша, диспашер (аджастер), загальна аварія, ІНКОТЕРМС, морське страхування, морське страхове бюро, страхування каско суден, страхування вантажів, страхування відповідальності судновласників, сюрвейер, часткова аварія, фрахт.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 8]

Допоміжна: [2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 8]

Тема 12. Страхові послуги з авіаційного страхування

1. Загальні відомості про авіаційне страхування.
2. Законодавча база та вимоги до проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації.
3. Види обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації.
4. Добровільні види авіаційного страхування.
5. Космічне страхування.

Ключові слова: авіаційне страхування, вартість ремонту, космічне страхування, персонал по обслуговуванню, повітряне судно, політ, повна загибель, транспортні витрати, узгоджена вартість.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 8]

Допоміжна: [2, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 8]

Тема 13. Послуги на ринку страхування майна і відповідальності

1. Необхідність і розвиток страхування майна громадян. Види страхування.
2. Комбіноване страхування рухомого та нерухомого майна фізичних осіб.
3. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак.
4. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності зброю.
5. Страхування будівель і домашнього майна громадян.
6. Страхування тварин, що належать громадянам.
7. Страхування відповідальності громадян. Форми та види страхування.

Ключові слова: ветеринарно-зоотехнічні правила, вибух, карантин, нерухоме майно, оціночна норма, пожежа, ретроспективне покриття, рухоме майно, цивільна відповідальність.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 8]

Допоміжна: [2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 5, 8]

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Загальні рекомендації до виконання ситуаційних завдань

Вирішення ситуаційних завдань є сполучною ланкою між лекційними заняттями та самостійною роботою і мають на меті поглиблене засвоєння теоретичних понять і термінів з дисципліни та набуття практичних навиків з виконання розрахунків.

В процесі вирішення ситуаційних завдань з'ясовується ступінь засвоєння понятійно-термінологічного апарату та основних положень предмету, вміння розкривати конкретну тему, аналізувати і узагальнювати ключові питання курсу, розв'язувати конкретні ситуаційні завдання.

Одним з важливих завдань проведення практичних занять є отримання здобувачами навиків публічних виступів і дискусій, а також аналітичного та обґрунтованого підходу до розв'язання складних питань та відпрацювання можливих рішень у майбутній професійній діяльності.

Вирішення ситуаційних завдань - це форма аудиторної роботи, яка передбачає:

- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком контрольних питань за відповідними темами лекційних занять;
- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами занять;
- проведення семінарів з публічними виступами та доповідями по рефератах, підготовлених здобувачами самостійно за рекомендованою тематикою;
- розв'язання тестів відповідно до тематики практичного завдання;
- розв'язання задач обчислювального характеру;
- обговорення виробничих ситуацій зі страхової діяльності.

Цей вид роботи присвячується розкриттю сутності об'єкта дослідження, характеристиці основ організації управління ним. Він виконується переважно на основі критичної оцінки й аналізу досліджуваної проблеми, а також з урахуванням положень законодавства.

Викладаючи текст, здобувач має проявити вміння систематизувати першоджерела, проводити порівняння, узагальнення, логічно викладати результати своїх досліджень.

Аналіз якісних, кількісних та відносних показників розвитку ринку страхових послуг передбачає виконання таких завдань: провести аналіз показників діяльності страхових компаній на ринку, виявити тенденції розвитку ринку страхових послуг, встановити причини виявлених тенденцій, дати якісну оцінку виявлених тенденцій. Тенденції розвитку мають бути проаналізовані за допомогою розрахованих здобувачами показників

динаміки.

Якісна оцінка тенденцій, явищ, процесів передбачає обґрунтування того, чи є вони позитивними або негативними, як вони можуть позначатися на розвитку страхового ринку України. Проведений аналіз має охоплювати не менше 5 останніх років і проводитися у розрізі усього досліджуваного періоду.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. СУТНІСТЬ СТРАХОВОЇ ПОСЛУГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ НАДАННЯ В ОСОБОВОМУ СТРАХУВАННІ

Ситуаційні завдання до теми: «Сутність страхової послуги й особливості її реалізації»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Роль і місце страхових брокерів в реалізації страхових послуг.
2. Особливості страхового маркетингу.
3. Роль реклами в просуванні страхових послуг до страхувальників.
4. Вимоги законодавства України щодо страхових посередників.
5. Споживна вартість страхової послуги та її ціна.
6. Переваги і недоліки прямого продажу страхових послуг.
7. Переваги і недоліки продажу страхових послуг через посередників.
8. Значення маркетингових досліджень для розробки маркетингової стратегії страхової компанії.
9. Основні напрями маркетингової політики страховика.
10. Фактори, які впливають на розвиток сфери страхових послуг в Україні.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді по рефератах, підготовлених здобувачами самостійно за рекомендованою тематикою та їх обговорення:

Питання для підготовки завдання.

1. Вимоги законодавства України щодо страхових посередників.
2. Зарубіжні концепції страхового продукту.
3. Значення маркетингових досліджень для розробки маркетингової стратегії страхової компанії.
4. Значення маркетингу в основній діяльності страхових компаній.
5. Основні напрями маркетингової політики страховика.
6. Особливості реалізації страхових послуг.

7. Особливості страхового маркетингу.
8. Переваги і недоліки продажу страхових послуг через посередників.
9. Переваги і недоліки прямого продажу страхових послуг.
10. Роль і місце страхових брокерів в реалізації страхових послуг.
11. Роль реклами в просуванні страхових послуг до страхувальників.
12. Споживна вартість страхової послуги та її ціна.
13. Страховий ринок та проблеми його розвитку в економічній системі України.
14. Страхові посередники в системі реалізації страхових послуг.
15. Фактори, які впливають на розвиток сфери страхових послуг в Україні.

Ситуаційні завдання до теми: «Порядок укладання та виконання договору страхування»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Права і обов'язки страхувальника згідно із ЗУ «Про страхування».
2. Права і обов'язки страховика згідно із ЗУ «Про страхування».
3. Термін дії договору страхування в окремих видах страхування: порівняльний аналіз.
4. Особливості змісту Заяви про страхування в окремих видах страхування.
5. Особливості укладення договорів страхування майна юридичних осіб і громадян.
6. Андеррайтинг та його завдання.
7. Припинення дії договору страхування. Права і обов'язки сторін.
8. Порядок врегулювання претензій страхувальника щодо виплати відшкодування.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді, підготовлені здобувачами самостійно за темою: «Страховий договір: характеристика та його особливості».

Здобувачі обирають на власний розсуд вид страхування, представляють договір страхування за даним вилом, характеризують його та його особливості.

Ситуаційні завдання до теми: «Страхові послуги зі страхування життя та додаткових пенсій»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Аналіз ринку страхування життя в Україні.
2. Розвиток послуг із страхування життя.
3. Пенсійне страхування та його особливості.
4. Страховий захист осіб літнього віку.
5. Економічні особливості страхування життя та пенсій.
6. Проблеми страхування життя в Україні і перспективи його розвитку.
7. Організація роботи страхової компанії, пов'язаної із здійсненням страхування життя та пенсій. Порядок укладення і обслуговування страхового договору.
8. Визначення розміру і порядок здійснення страхових виплат.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді, підготовлені здобувачами самостійно за темою: «Особливості здійснення пенсійної реформи в Україні: плюси та мінуси. Світовий досвід пенсійного страхування та можливості його використання в Україні».

Здобувачі висвітлюють власне бачення за запропонованою темою доповіді, обґрунтовують свою доповідь статистичними показниками останніх 5 років та готують презентацію на 10-15 слайдів.

Ситуаційні завдання до теми: «Надання страхових послуг від нещасних випадків»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Виникнення страхування від нещасних випадків в Україні та його розвиток.
2. Оцінка сучасного стану страхування від нещасних випадків в Україні.
3. Страхування осіб літнього віку від нещасних випадків.
4. Оцінка ризику при укладенні договорів страхування від нещасних

випадків.

5. Економічна необхідність, сутність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків.

6. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків та їх характеристика.

7. Добровільні види індивідуального страхування від нещасних випадків.

8. Особливості роботи страхової компанії при проведенні страхування від нещасних випадків в обов'язковій і добровільній формах.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді, підготовлені здобувачами самостійно за темою: «Система страхування від нещасних випадків в одній з країн світу».

Здобувачі обирають самостійно країну на прикладі якої досліджують систему страхування від нещасних випадків, обґрунтовують свою доповідь статистичними показниками останніх 5 років та готують презентацію на 10-15 слайдів.

Ситуаційні завдання до теми: «Послуги медичного страхування»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Економічна необхідність і значення медичного страхування.
2. Обов'язкова форма медичного страхування та її сутність.
3. Добровільна форма медичного страхування та її особливості.
4. Виникнення медичного страхування та його розвиток.
5. Особливості діяльності страхової медичної компанії.
6. Страхові медичні компанії в Україні і організація їхньої діяльності.

Завдання 2. Складання глосарію до теми «Послуги медичного страхування» (10-15 термінів).

Змістовний модуль 2. НАДАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ З МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Ситуаційні завдання до теми: «Страхова послуга із страхування підприємницьких ризиків»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Формування страхового інтересу суб'єктів підприємництва в умовах ринкової економіки.
2. Огляд законодавчих і нормативних актів України щодо захисту прав споживачів.
3. Досвід зарубіжних країн у страхуванні підприємницьких ризиків.
4. Правове забезпечення розвитку страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції у розвинутих країнах Заходу.
5. Розвиток страхування майна підприємств в Україні.
6. Місце товариств взаємного страхування в забезпеченні потреб підприємств у страховому захисті.

Завдання 2. Вирішення тестових завдань:

1. Підприємницький ризик визначається як - ...

- а) небезпека виникнення непередбачених проектним задумом матеріальних та фінансових втрат, збитків від проведення підприємницької діяльності, здійснення угод;
- б) події, надзвичайні ситуації, які не можуть бути передбачені, попереджені або усунені якими-небудь заходами;
- в) обставини, що впливають на розрахунки андеррайтера, коли той визначає умови, на яких він приймає ризик на страхування.

2. Об'єктами страхування майна юридичних осіб є майнові інтереси, що не суперечать чинному законодавству і пов'язані з володінням, користуванням та розпорядженням такими видами майна:

- а) будівлями, спорудами, устаткуванням, інвентарем, товарно-матеріальними цінностями, готовою продукцією, сировиною, матеріалами та іншим майном, що належить підприємству та відображено у його балансі;
- б) майном, отриманим за договором лізингу, оренди (якщо воно не застраховане в орендодавця) чи прийнятим від інших організацій і (або) населення;
- в) будь-яким майном, що не є придбаним у кредит;

г) будівлями, спорудами, устаткуванням, інвентарем, товарно-матеріальними цінностями, готовою продукцією, сировиною, матеріалами та іншим майном, що належить підприємству та відображено у його балансі; майном, отриманим за договором лізингу, оренди (якщо воно не застраховане в орендодавця) чи прийнятим від інших організацій і (або) населення; майном, придбаним у кредит.

3. У договорі страхування підприємницьких ризиків обов'язково вказується:

- а) страхові ризики;
- б) обсяг страхової відповідальності;
- в) винятки зі страхових випадків та обмеження страхування;
- г) страхові ризики; обсяг страхової відповідальності; винятки зі страхових випадків та обмеження страхування.

4. Під час страхування майна підприємства страхова сума встановлюється:

- а) на основі домовленості між страхувальником і страховиком;
- б) в межах вартості майна за цінами і тарифами, що діють на момент укладання договору, якщо інше не передбачено договором страхування;
- в) на основі їх залишкової вартості за вирахування величини зносу;
- г) на основі їх повної балансової вартості за вирахуванням розміру страхової премії.

5. Страховий тариф - ...

- а) вартість, що її встановлює страхувальник, оцінюючи об'єкт страхування;
- б) сума компенсації, що її виплачує страховик страхувальникові за збиток;
- в) ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування;
- г) межа грошових зобов'язань страховика щодо компенсації завданих страховою подією збитків страхувальникові.

6. Основними видами підприємницьких ризиків є:

- а) делькредерний; гарантійний; фінансовий;
- б) кредитний; депозитний;
- в) виробничий; кредитний; депозитний;
- г) виробничий; комерційний; інвестиційний; кредитний; діловий; ризик банкрутства; ціновий.

7. Страхове відшкодування збитків за системою пропорційної відповідальності розраховується за формулою:

- а) $CB = Z + CC + CO$;
- б) $CB = (Z + CC) / CO$;
- в) $CB = (Z \cdot CC) / CO$;

г) $CB = (3 \cdot CO) / CC$.

8. Які втрати майна не приймаються суб'єктами підприємницької діяльності на страхування ризику ...

а) майно, отримане за договором лізингу;

б) вироби з дорогоцінних металів, напівдорогоцінного та дорогоцінного каміння;

в) майном, придбане у кредит;

г) немає вірної відповіді.

9. Укладання договору страхування майна на страхову суму, яка є меншою, ніж дійсна його вартість, називається...

а) подвійне страхування;

б) комплексне;

в) часткове страхування;

г) змішане страхування.

10. Страхування підприємницьких ризиків у кіновиробництві відносять до...

а) обов'язкового страхування;

б) майнового страхування;

в) нетрадиційного страхування;

г) особистого страхування.

11. При безумовній франшизі ...

а) страхове відшкодування у всіх випадках зменшується на величину франшизи;

б) збиток належить відшкодуванню повністю;

в) страховик звільняється від відповідальності за збиток, якщо його розмір не перевищує розміру франшизи, і збиток належить відшкодуванню повністю, якщо його розмір перевищує франшизу;

г) немає правильної відповіді.

12. Чи можна протягом строку дії договору страхування вносити зміни до його змісту?

а) так;

б) ні;

в) з дозволу уповноваженого органу;

г) з дозволу Кабінету Міністрів України.

13. Певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання – це ...

а) страховий випадок;

б) страховий збиток;

в) страхова операція;

г) страховий ризик.

14. Комплекс страхових послуг, які забезпечують страховий захист

майнових інтересів кредиторів, пов'язаних з існуванням ризиків неповернення кредиту внаслідок неплатоспроможності позичальника:

- а) делькредерне страхування;
- б) страхування ризиків;
- в) гарантійне страхування;
- г) кредитне страхування.

15. Залежно від місця й причин виникнення кредитного ризику виділяють наступні види кредитного страхування:

- а) страхування фінансових кредитів; страхування кредитів, виданих під заставу;
- б) страхування товарних кредитів; страхування споживчих кредитів;
- в) страхування виданих та прийнятих гарантій (поручительств);
- г) страхування фінансових кредитів; страхування кредитів, виданих під заставу; страхування виданих та прийнятих гарантій (поручительств); страхування товарних кредитів; страхування споживчих кредитів.

16. Страховий тариф при страхуванні кредиту визначається з урахуванням:

- а) побажань страхувальника і страховика;
- б) характеру кредиту, діяльності позичальника, мети використання кредиту; наявності товарно-матеріальних цінностей або іншого майна у власності позичальника;
- в) наявності товарно-матеріальних цінностей або іншого майна у власності позичальника;
- г) характеру кредиту, діяльності позичальника.

17. Ймовірність виникнення непередбачених фінансових втрат (зниження очікуваного прибутку, доходу, втрата частини чи всього капіталу) в ситуації невизначеності умов фінансової діяльності підприємства ...

- а) фінансовий ризик;
- б) технічний ризик;
- в) майновий ризик;
- г) капітальний ризик.

18. Договір, за яким поручитель зобов'язується перед кредитором іншої особи відповідати за виконання нею свого зобов'язання в повному обсязі або в частині його – це ...

- а) контракт;
- б) поліс;
- в) гарантія;
- г) угода.

19. До страхування фінансових ризиків належать:

- а) страхування від утрат прибутку; страхування на випадок зниження

обумовленого рівня рентабельності;

- б) страхування ризику засновника;
- в) страхування біржових ризиків ; страхування інвестиційних ризиків;
- г) правильні відповіді а), б), в).

20. Комплекс заходів, які забезпечують захист вкладів від їх втрати власником унаслідок банкрутства комерційного банку – це ...

- а) система депозитного страхування;
- б) система кредитного страхування;
- в) страхування інвестиційних ризиків;

Ситуаційні завдання до теми: «Послуги на ринку сільськогосподарського страхування»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Виникнення і розвиток сільськогосподарського страхування в Україні.
2. Порівняльна характеристика форм страхування урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень.
3. Страхування племінних тварин.
4. Проблеми і перспективи сільськогосподарського страхування в Україні.
5. Досвід сільськогосподарського страхування в зарубіжних країнах та можливості його використання в Україні.
6. Оцінка сучасного стану сільськогосподарського страхування в Україні.

Завдання 2. Складання кросворду.

Кросворд на 15-20 термінів, використовуючи поняття, розглянуті у темі «Послуги на ринку сільськогосподарського страхування» (написати питання , в дужках відповідь; намалювати кросворд пустий; намалювати кросворд заповнений).

Ситуаційні завдання до теми: «Сутність і зміст страхової послуги із страхування технічних ризиків»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за

переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Стан і розвиток страхування технічних ризиків в Україні.
2. Необхідність та значення страхування будівельно-монтажних ризиків.
3. Іноземний досвід страхування будівельно-монтажних ризиків та можливості його використання в Україні.
4. Практика страхування відповідальності перед третіми особами при будівельно-монтажних роботах в Україні (за кордоном).
5. Особливості страхового захисту складного промислового обладнання та машин.

Завдання 2. Вирішення тестових завдань:

1. Страхування технічних ризиків – це комплекс видів страхування, що включає ...

- а) страховий захист на випадок будівельно-монтажних ризиків;
- б) страхування машин від поломки;
- в) страховий захист на випадок будівельно-монтажних ризиків, страхування машин від поломки, страхування електронного і пересувного обладнання, страхування інженерних споруд;
- г) правильна відповідь а), б).

2. Перелічіть види страхування технічних ризиків, які надають покриття ризиків або виробника, або експлуатаційника:

- а) титульне страхування; страхування будівель; страхування будівельного підприємця від усіх ризиків (CAR); страхування всіх монтажних ризиків (EAR); страхування фінансових ризиків;
- б) страхування будівельного підприємця від усіх ризиків (CAR); страхування всіх монтажних ризиків (EAR); страхування машин; страхування електронних пристроїв;
- в) страхування будівельного підприємця від усіх ризиків (CAR); страхування всіх монтажних ризиків (EAR);
- г) страхування будівельного підприємця від усіх ризиків (CAR); страхування машин; страхування вантажу.

3. Страхування будівельного підприємства від усіх ризиків передбачає що страхувальниками можуть бути ...

- а) замовник будівництва, а також будівельні підприємства, що виконують проект будівництва, включаючи всіх підрядників та субпідрядників;
- б) лише замовники будівництва;
- в) будь-яка фізична, або юридична особа;

г) виключно будівельні підприємства, що виконують проект будівництва, включаючи всіх підрядників (генерального, головного) та субпідрядників.

4. *Страхова сума визначається для об'єктів будівництва ...*

- а) у первісній вартості на момент укладання договору страхування;
- б) у залишковій вартості;
- в) за домовленістю між страховиком і страхувальником;
- г) у вартості згідно з проектно-кошторисною документацією

5. *Страхова сума у страхуванні машин встановлюється згідно ...*

- а) балансової вартості;
- б) залишкової вартості;
- в) первісної вартості;
- г) оціночна вартість.

6. *Страхова сума визначається для обладнання на будівельному майданчику, будівельних машин і наявних будівель ...*

- а) у первісній вартості на момент укладання договору страхування;
- б) у вартості згідно з проектно-кошторисною документацією;
- в) за домовленістю між страховиком і страхувальником;
- г) згідно оціночної вартості.

7. *Хто може укласти договір страхування монтажних ризиків ?*

- а) будь-яка особа, зацікавлена у збереженні об'єкта, що монтується;
- б) замовник монтажних робіт;
- в) виконавець монтажних робіт;
- г) покупець монтажних об'єкта.

8. *Розмір страхового платежу при страхуванні ризиків будівництва залежить від:*

- а) страхової суми;
- б) страхового тарифу;
- в) страхової суми, страхового тарифу і поправочного коефіцієнту;
- г) лише від поправочного коефіцієнту.

9. *Коли закінчується відповідальність за обладнання будівельного майданчика та будівельні машини при страхуванні будівельного підприємця від усіх ризиків ?*

- а) після їх вивезення будівельного майданчика;
- б) після прийняття об'єкта відповідальною комісією;
- в) після пуску споруди в експлуатацію;
- г) після закінчення терміну дії ліцензії на будівництво.

10. *Чи включається ризик зберігання матеріалу на монтажному майданчику під час монтажу при страхуванні монтажних ризиків.*

- а) ні;
- б) так;

в) у разі, якщо термін монтажних робіт перевищує термін, затвердження планом;

г) за бажанням страхувальника.

10. Дію договору страхування може бути достроково припинено ...

а) за вимогою страхувальника;

б) за вимогою страхувальника або страховика, якщо це передбачено умовами договору страхування;

в) лише за вимогою страховика;

г) дія договору страхування не може бути достроково припинено.

11. За галузевою ознакою страховий ринок поділяється на ...

а) державний та приватний;

б) місцевий, національний та світовий;

в) ринки особистого та майнового страхування;

г) внутрішній; зовнішній.

12. Операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів - ...

а) страхова послуга;

б) фінансова послуга;

в) фінансова операція;

г) страхова операція.

13. Андеррайтинг - це ...

а) процес оцінювання та прийняття ризиків на страхування (перестраховування);

б) договір страхування пенсій або ренти, за яким виплачується визначена річна сума доходу протягом життя ануїтента замість попередньої сплати одноразової страхової премії;

в) угода або контракт зі страховою компанією, по якому фізична особа здобуває право на регулярні надходження певної суми (пенсії або ренти), починаючи з певного часу, наприклад, виходу на пенсію;

г) право страховика пред'явити стороні, яка винна в настанні страхового випадку, претензії з ціллю відшкодування збитків, понесених в зв'язку з виплатою страхового відшкодування.

14. За умовної франшизи ...

а) страхове відшкодування у всіх випадках зменшується на величину франшизи;

б) страховик звільняється від відповідальності за збиток, якщо його розмір не перевищує розміру франшизи, і збиток належить відшкодуванню повністю, якщо його розмір перевищує франшизу;

в) страховик звільняється від відповідальності за збиток у будь-якому випадку;

г) немає правильної відповіді.

15. Ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування – це ...

а) страховий збиток;

б) страхова сума;

в) ставка страхування;

г) страховий тариф.

16. Посередницька діяльність страхових (перестрахових) брокерів може включати:

а) консультування, експертно-інформаційні послуги;

б) роботу пов'язану з підготовкою, укладанням та виконанням (супроводом) договорів страхування (перестраховання);

в) послуги з аудиту;

г) вірні відповіді а) і б).

17. Кількість чинних договорів страхування це:

а) страхові резерви;

б) об'єкти страхування;

в) страховий ринок;

г) страховий портфель.

18. Сума, яку повинен виплатити страховик за майновим страхуванням та страхування відповідальності з настанням страхових випадків для покриття збитків:

а) страховий захист;

б) страхова премія;

в) страхове відшкодування;

г) страхова сума.

19. Частина збитків, що не відшкодовуються страховиком згідно з договором страхування – це ...

а) умовна франшиза;

б) безумовна франшиза;

в) франшиза;

г) страхова виплата.

20. Якщо достроково припиняється дія договору страхування життя страховик виплачує страхувальнику:

а) страхове відшкодування;

б) викупну суму;

в) страхову суму;

г) штраф.

Ситуаційні завдання до теми: «Особливості надання страхової послуги із страхування кредитних та фінансових ризиків»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Страхування матеріальних цінностей під заставу.
2. Страхування депозитів. Проблеми і перспективи.
3. Проблеми розвитку кредитного страхування в Україні.
4. Проблеми страхування фінансових ризиків в Україні.
5. Перспективи страхування кредитних і фінансових ризиків в Україні.

Завдання 2. Розв'язання задачі:

Приклад розв'язання задачі:

Страховик уклав із банком договір добровільного страхування ризику непогашення кредиту. Позичальник вчасно не погасив заборгованість за кредитом. Визначить суму страхових платежів і розмір страхового відшкодування, якщо відомі такі дані: сума кредиту – 300 тис. грн, строк користування – 8 місяців, відсотки за кредит – 20 % річних, встановлена тарифна ставка – 3 %. Враховуючи стійкий фінансовий стан позичальника, було прийнято рішення страховиком про застосування понижуючого коефіцієнту 0,7. Межа відповідальності страховика становить 67 %.

Розв'язок.

- 1) Розрахуємо страхову суму:
 $(300 + 8/12 \times 0,2) \times 0,67 = 227,8$ тис. грн;
- 2) величину страхового платежу:
 $227,8 \times 0,03 \times 0,7 = 4,784$ тис. грн;
- 3) сума страхового відшкодування складе 227,8 тис. грн.

Розв'язати самостійно задачу:

Обчислити суму страхових платежів за добровільним страхуванням ризику непогашення кредитів, якщо перший позичальник отримав кредит на суму 150 млн грн. відсоток за кредит – 22 % річних, термін користування кредитом під час дії договору – 8 місяців. Межа відповідальності страховика 85 %, тарифна річна ставка 2,1 %. Другий узяв кредит на суму 250 млн грн. на півтора роки. Відсоток за кредит – 28% річних. Межа відповідальності страховика 95%.

Ситуаційні завдання до теми: «Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Оцінка сучасного стану і перспектив розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні.

2. Необхідність та розвиток страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

3. Розвиток міжнародної системи «Зелена картка».

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді, підготовлені здобувачами самостійно за темою: «Сучасний стан та перспективи розвитку автотранспортного страхування в Україні».

Здобувачі висвітлюють власне бачення за запропонованою темою доповіді, обґрунтовують свою доповідь статистичними показниками останніх 5 років та готують презентацію на 10-15 слайдів.

Завдання 3. Розв'язання задачі:

Підприємство виготовляє 2340 машин у рік, а протягом року 8 з них виходить з ладу. Страхова компанія уклала 250 договорів по гарантійному обслуговуванню цих машин, середня страхова сума на один договір 84 000 грн., середнє страхове відшкодування на один договір – 76 000 грн.

Визначити нетто-ставку та брутто-ставку, якщо витрати страховика на ведення справи складають 9 %, а прибуток - 25 % брутто-ставки; розмір страхових премій за договорами.

Розв'язок:

1. Нетто-ставка зі 100 грн. страхової суми:

$$T_n = T_{no};$$

$$T_{no} = (m \cdot C_v \text{ сер. }) / (n \cdot C_c \text{ сер. }) \cdot 100;$$

$$T_{no} = (8 \cdot 76 \text{ тис. }) / (2340 \cdot 84 \text{ тис. }) \cdot 100 = 0,31 \text{ грн.}$$

2. Брутто-ставка зі 100 грн. страхової суми:

$$T_b = T_{no} \cdot 100 / (100 - N \%);$$

$$\text{де: } N \% = N r + N p r;$$

$$T_b = 0,31 \cdot 100 / (100 - (25 \% + 9 \%)) = 0,47 \text{ грн.}$$

3. Страхова премія:

$$C_{п 1д} = C_c \text{ сер. } \cdot T_b / 100;$$

$$C_{п 1 д} = 84 \text{ тис. } \cdot 0,47 / 100 = 393,7 \text{ грн.} - \text{ на 1 договір страхування;}$$

$$C_{п} = C_{п 1д} \cdot k;$$

$$C_{п} = 393,7 \cdot 250 = 98420,1 \text{ грн.} - \text{ на всі договори страхування.}$$

Відповідь: $T_{по} = 0,31$ грн.;
 $T_{б} = 0,47$ грн.;

Ситуаційні завдання до теми: «Страхові послуги з морського страхування»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Стан і розвиток морського страхування в Україні.
2. Роль Лондонського Ллойда в інформаційному забезпеченні світового ринку морського страхування.
3. Характеристика п'яти базових принципів морського страхування згідно з нормами британського морського права.
4. Характеристика основних видів небезпек при страхуванні морських суден.
5. Характеристика основних видів небезпек при страхуванні вантажів, що перевозяться морем.
6. Огляд основних видів страхування відповідальності судновласників.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді, підготовлені здобувачами самостійно за темою: «Умови надання сучасних страхових послуг у морському страхування».

Здобувачі висвітлюють власне бачення за запропонованою темою доповіді, обґрунтовують свою доповідь статистичними показниками останніх 5 років та готують презентацію на 10-15 слайдів.

Ситуаційні завдання до теми: «Страхові послуги з авіаційного страхування»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Стан і перспективи розвитку авіаційного страхування в Україні.
2. Основні умови страхування авіасуден (каско).

3. Страхування цивільної відповідальності власників авіатранспортних засобів.

4. Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом.

5. Міжнародне регламентування авіаційних перевезень.

6. Страхування космічних ризиків.

Завдання 2. Складання кросворду.

Кросворд на 15-20 термінів, використовуючи поняття, розглянуті у темі «Страхові послуги з авіаційного страхування» (написати питання, в дужках відповідь; намалювати кросворд пустий; намалювати кросворд заповнений).

Ситуаційні завдання до теми: «Послуги на ринку страхування майна і відповідальності»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Стан розвитку страхування майна громадян в Україні.

2. Іноземний досвід страхування майна громадян.

3. Страхування на випадок ремонту квартир.

4. Особливості страхування майна на подвір'ї.

5. Проблеми та перспективи розвитку страхування майна громадян в Україні.

6. Ефективність проведення превентивних заходів, спрямованих на збереження майна, що належить громадянам.

Завдання 2. Складання глосарію до теми «Послуги на ринку страхування майна і відповідальності» (10-15 термінів).

Завдання 3. Розв'язання задачі:

Приклад розв'язання задачі:

Розрахувати розмір страхового відшкодування та страхової премії, якщо господарюючий суб'єкт застрахував своє майно строком на 1 рік з відповідальністю за крадіжку зі зломом на суму 243 тис. грн. Страховий тариф становить 0,6 % від страхової суми. Знижка страхового тарифу за відсутність страхових випадків – 7 %. Згідно з договором страхування передбачена умовна франшиза в розмірі 5 %. Фактичний збиток страховальника становив: 1) 11 тис. грн.; 2) 18 тис. грн.

Розв'язок:

1. Страхова премія без знижки:

$$C_{п б/зн} = C_{в к/м} \cdot C_{т};$$

$$C_{п б/зн} = 243 \text{ тис. грн.} \cdot 0,006 = 1458 \text{ грн.}$$

2. Сума знижки:

$$C_{зн} = C_{п б/зн} \cdot Z_{н};$$

$$C_{зн} = 1458 \text{ грн.} \cdot 0,07 = 72,9 \text{ грн.}$$

3. Загальна сума страхової премії:

$$C_{п заг.} = C_{п б/зн} - C_{зн};$$

$$C_{п заг.} = 1458 \text{ грн.} - 72,9 \text{ грн.} = 1385,1 \text{ грн.}$$

4. Розмір умовної франшизи:

$$F_{у} = C_{в к/м} \cdot \%F_{у};$$

$$F_{у} = 243 \text{ тис. грн.} \cdot 0,05 = 12150 \text{ грн.}$$

5. Страхове відшкодування:

а) 11000 грн. < 12150 грн. – не відшкодовується ($C_{в 1} = 0$);

б) 18000 грн. > 12150 грн. грн.

$$C_{в 2} = 18000 \text{ грн.}$$

Відповідь: $C_{п заг.} = 1385,1 \text{ грн.}$

$C_{в 1} = 0 \text{ грн.}$ – не відшкодовується;

$$C_{в 2} = 18000 \text{ грн.}$$

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, ситуаційні завдання.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

За рівнем інноваційності використовуються такі методи навчання: ситуативний (кейс-метод), брейнстормінг (мозковий штурм).

Зокрема, при викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як:

Метод мозкового штурму – в процесі узагальнення результатів аналізу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Страхові послуги» здійснюється за результатами поточного і підсумкового контролю.

Метою поточного оцінювання знань здобувачів є виявлення рівня отриманих ними знань, перевірки розуміння та засвоєння програмного матеріалу з дисципліни, вироблення практичних навичок щодо фінансових розрахунків за операціями банків.

Завданнями поточного оцінювання знань здобувачів є:

- оцінка активності роботи здобувача протягом семестру з вивчення програмного матеріалу дисципліни, рівня набутих знань і вмінь;
- оцінка рівня виконання модульних завдань.

До основних методів поточного контролю відносяться: усне та письмове опитування, тестування, розв'язання навчальних завдань і розрахунково-аналітичних задач, виконання самостійних завдань, захист або презентація творчих робіт, модульних завдань.

Об'єктами поточного контролю є: активність роботи на практичних заняттях протягом семестру; результати виконання модульних завдань; підготовка та захист самостійних та творчих завдань.

Серед методів контролю виділяють: усну перевірку, перевірку письмово-розрахункових робіт і перевірку практичних робіт. Усна перевірка організовується по-різному, в залежності від її мети та від змісту матеріалу, що перевіряється.

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування, підсумкового іспиту з дисципліни.

Оцінювання поточного і модульного контролю здобувачів відбувається за шкалою у діапазоні від 0 до 70 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота															ТЗ	Іспит	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2											
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	МКР	15	30	100
3	3	3	3	3	8	3	3	3	3	3	3	3	3	8			

По кожному семінарському заняттю робота оцінюється по 3-ох бальній шкалі, з них: по 3 бали за завдання, яке виконується у вигляді доповіді із створенням презентації та написання реферату за умови її якісного і вчасного виконання (згідно календарного плану та завдання), (якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал), а також виступу здобувача з доповіддю по виконаній роботі. Якщо здобувач не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.

Творче завдання з дисципліни оцінюється в 15 балів та виконується у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації) (згідно календарного плану та завдання), (якщо робота виконана не вчасно – оцінка знижується на 5 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Відмова у страхових виплатах. Припинення дії договору страхування.
2. Добровільне медичне страхування.
3. Добровільне страхування додаткової пенсії.
4. Економічна необхідність, сутність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків.
5. Економічний зміст страхування кредитних ризиків.
6. Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем.
7. Класифікація страхування життя. Таблиця смертності.
8. Нетрадиційні канали реалізації страхових послуг та їх характеристика.
9. Обов'язкове медичне страхування.
10. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.
11. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків та їх характеристика.
12. Основні види страхових послуг у сфері страхування життя.
13. Особливості організації та види морського страхування.
14. Права та обов'язки суб'єктів страхових відносин.
15. Програми добровільного медичного страхування українських страхових компаній.
16. Роль та значення реклами на ринку страхових послуг.
17. Страхова послуга із страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень.

18. Страховий захист громадян від нещасних випадків.
19. Страхові посередники на ринку страхових послуг.
20. Страхування будівель громадян.
21. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.
22. Страхування вантажів, котрі перевозяться морським транспортом.
23. Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження майна.
24. Страхування відповідальності власників повітряних суден.
25. Страхування відповідальності власників собак.
26. Страхування відповідальності судновласників.
27. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.
28. Страхування громадян, які від'їжджають за кордон. Асистанс.
29. Страхування депозитів та формування системи депозитного страхування в Україні.
30. Страхування домашніх тварин.
31. Страхування домашнього майна.
32. Страхування машин від поломок.
33. Страхування морських суден.
34. Страхування наземного транспорту.
35. Страхування повітряних суден.
36. Страхування професійної відповідальності громадян.
37. Страхування ренти, види й особливості страхової послуги.
38. Страхування сільськогосподарських тварин.
39. Страхування транспортних засобів.
40. Страхування фінансових гарантій.
41. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.
42. Страхування цивільної відповідальності громадян, що мають зброю.
43. Сутність та види страхової послуги із страхування кредитних ризиків.
44. Сутність та порядок укладання договору страхування.
45. Сутність та характерні ознаки страхових послуг.
46. Суть страхової послуги із страхування життя.
47. Суть страхової послуги із страхування підприємницьких ризиків.
48. Суть, види та об'єкти страхування технічних ризиків.
49. Форми страхування кредитів.
50. Характеристика ризиків та види авіаційного страхування.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Богріновцева Л. М. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Страхові послуги» для здобувачів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» : методичні рекомендації. К.: НАСОА, 2022. 52 с.
2. Богріновцева Л. М. Методичні рекомендації для виконання практичних, семінарських занять з навчальної дисципліни «Страхові послуги» для здобувачів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» : методичні рекомендації. К.: НАСОА, 2022. 49 с.
3. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Страхові послуги» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач Л. Богріновцева. Київ: НАСОА, 2022. 112 с.
4. Тести для самоперевірки, завдання для поточного (модульного) та підсумкового контролю знань здобувачів (в електронній формі, розміщені на платформі Moodle).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посіб. / 3-є видання. Київ : ЦУЛ, 2019. 376 с.
2. Базилевич В.Д. Страхування : підручник. Київ: Знання, 2018. 1019 с.
3. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с.
4. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія.. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
5. Плиса В. Й. Страхування: підручник / 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ : Каравела, 2019. 512 с
6. Про страхування : Закон України від 18 лист. 2021 р. № 1909-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1909-IX?msclkid=76cc49d6b5ac11ec81de9b33d00654e1#top>
7. Про страхування: Закон України від 7 бер. 1996 р. №85/96-ВР (зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посіб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.

Допоміжна

1. Tkachenko N., Kovalenko Y., Bohrinovtseva L. New Methods in Assessing the Risks and Solvency of Insurance Companies. *Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics*. 2022. Vol. 2022 (2022). URL: <https://ibimapublishing.com/articles/JEERBE/2022/765785/765785.pdf>

2. Баранова В. Г., Гончаренко О. М. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи: колективна монографія. Харків: «Діса плюс», 2019. 370 с.
3. Богріновцева Л. М., Венгуренко Т. Г. Особливості адміністрування податків у страхових компаніях. *Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України*: монографія / К. О. Вашенко, П. В. Пашко, С. В. Онишко та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. П. В. Пашка, д.е.н., проф. С. В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. С. 366–378
4. Богріновцева Л.М., Венгуренко Т.Г. Реалізація податкового потенціалу страхових компаній в Україні. *Податковий потенціал фінансових та нефінансових корпорацій України*: монографія / С.В.Онишко, Ю.М.Коваленко, І.І.Чуницька та ін.; за наук. ред. д.е.н., професора С.В. Онишко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. С. 195-201
5. Богріновцева Л.М., Вергелюк Ю.Ю. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. №31. С.174-179.
6. Богріновцева Л.М., Житар М.О., Чамор Г.С. Фінансова стійкість страхових компаній: управління ризиками. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. №1. С.7-19
7. Богріновцева Л.М., Чамор Г.С. Напрямки вдосконалення фінансової стійкості страхових компаній України. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. №2. С. 20-32
8. Говорушко Т.А., Стецюк В.М. Страхування : навч. посіб. Львів : Магнолія, 2018. 323 с.
9. Дема Д.І., О.М. Віленчук, Дем'янюк І.В. Страхіві послуги : навч. посіб. Київ : Алерта, 2017. С. 526.
10. Євроінтеграційні аспекти розвитку ринків фінансових послуг : монографія / Н. М. Внукова, Р. Пукала, В. А. Смоляк та ін. ; за заг. д-ра. екон. наук, професора Н. М. Внукової та канд. екон. наук Р. Пукала. Харків : Ексклюзив, 2018. 178 с.
11. Інноватика на фінансових ринках: монографія / за науковою ред. д.е.н., професора С. В. Онишко; Онишко С. В., Коваленко Ю. М., Богріновцева Л. М. та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 466 с.
12. Клапків Ю., Свірський В. Проблеми функціонування ринку страхових послуг в умовах поширення Covid-19. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 2. С. 5-9.
13. Ковальчук К.Ф., Архірейська Н.В., Валенюк Н.В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Дніпро: НМетАУ, 2018. 135 с.
14. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
15. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посіб. Харків: Стильна типографія, 2020. 256 с.
16. Організаційно-правове забезпечення страхової діяльності в Україні: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми

навчання) / Є. О. Харитонов, О. І. Сафончик, О. С. Адамова та ін. Одеса : Фенікс, 2020. 121 с. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12593>

17. Прасолова С. П., Карцева В.В. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг. Київ:, «SBA-Print», 2020. 568 с.

18. Сосновська О.О. Страхування: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

19. Таблиці народжуваності, смертності та середньої очікуваної тривалості життя 2020 : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2021. 68с.

20. Фисун І.В. Страхування: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 240 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Офіційний сайт Інтернет-журналу Forinsurer. URL: <http://forinsurer.com/>

3. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com/>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://nssmc.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.gov.ua/>

8. Офіційний сайт Федерації страхових посередників України. URL: <http://fspu.com.ua/>